DANTE ȘI LIMBA VULGARĂ, UN PASAJ DE HANS URS VON BALTHASAR

Autor: Redacția Syntopic | 27 decembrie 2021

„Dante a simțit și a prezentat întoarcerea spre limba vulgară ca pe o înnoire de cea mai mare importanță istorică. Desigur, exista deja de mai mult de o sută de ani poezie în limba vulgară, Tristan al lui Gottfried, epopeea Graalului a lui Wolfram erau deja lăsate cu mult în urmă […] pentru Dante nu era vorba de a compune romane în versuri, fie și având ca obiect un simbol mitic atât de înalt pe precum Graalul, ci de a transfera cunoașterea realității – ascunsă în cele șapte arte liberale, în filosofie, teologie și istorie – din latina moartă și fără istorie în limba vorbită vie […] Față de limba vulgară, latina cea aleasă este însă nepotrivită pentru a intra în acel raport de servitute pe care expunerea trebuie să îl aibă cu textul comentat, fiindcă aceasta ar fi lipsită de supunerea necesară […] dacă în «Banchetul» latina i se părea a fi superioară prin noblețe și frumusețe simple limbi vulgare, în noua scriere poziția sa se schimbă: limba maternă e privilegiată (nobilior), fiindcă ea e «limba naturii, pe când celaltă e rodul artificiului», ea e «limba originară a oamenilor, răspândită pretutindeni», acea limbă pe care «copiii o învață de la cei care îi cresc atunci când încearcă să articuleze sunetele pentru prima dată» și pe care «o deprind fără reguli, doar imitându-și dădaca» […] Dante caută printre nenumăratele dialecte italiene (până și suburbiile Bologniei vorbesc fiecare o limbă proprie!) o vulgară «illustre, cardinale, alicum et curiale», dar el rămâne conștient de faptul că o curia imperială există doar în afara țării; și, dacă se avântă pe marea dialectelor, o face doar cu gândul ca, din materialul lingvistic istoric, nestatornic, să zămislească o formă valabilă limbii, care să îngemăneze două lucruri: ceea ce e viu cu ceea ce e valid. Teologia specializată va vorbi pe mai departe, ca și înainte, latina, dar Dante nu vrea să fie un specialist, ci legislatorul unei culturi vii, așa cum a fost Virgiliu pentru vechea Romă. Pentru aceasta, el are nevoie de întreaga știință a vremii sale, dar această știință slujește faptei sale, nu fapta sa științei. Ținta lui e istoria și, prin alegerea vulgarei, el se simte răspunzător în mod expres față de popor.” (pp. 11-14)

***Dante*, Hans Urs von Balthasar, trad. de Ioan Milea, Ed. Limes, Florești, 2021.**

Imagine: *Wikimedia Commons*